

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sînt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr pentru fie-care publicare.

Din cauza sêrbătorii de mâne Nrul procsim va apăre Sâmbăta în 17 Octobrie v.

Sibiu, în 12 Octobrie.

Rêspunsul la cuvêntul de tron în casa magnaților s'a primit așa după cum l'a compus comisiunea emisă, fără nici o modificare și tot fără modificări s'a primit și rêsponsul majorității din parlament — lucrat de referentul comisiunei dl Dr. Max Falk, șefredactorul diariului „Pester Lloyd”. Încât poate fi orientat privitorul nepreocupat în afacerile țerei unguresci, acela poate observa trei curente — ca directive în politica ungurească. Guvernul și partida guvernamentală, vêd lucrurile în colorite frumoase, tot ce e bun e în țeară și mai bine nu se poate, dar nici nu e de așteptat sê fie, căci dela o margine a țerii până la cealaltă domnesce o mare mulțime și fericire, pe care în alte țeri cetățenii înzadar o ar căuta. Dări sunt și în alte țeri ca și la noi, justiția e greoaie peste tot locul și împreunată cu spese mari, deci dacă alte țeri nu sunt mai fericite, pentru ce ar urma tocmai, ca cetățenii țerei unguresci sê fie cei mai fericți de pe lume. Acesta e sensul adresei partidei liberale și aceasta s'a și primit, ear adresa opozițiunii moderate și a stângei extreme, deocamdată nu vor vedea fața Maiestății Sale, ci se vor păstra în arhivul țerii, ca sê le dea de urmă alții în alte timpuri. Noi suntem datori sê vedem cum a prezentat și opozițiunea starea din lăuntru a țerii. Nu vom urma pe cei din stânga extremă, cari au de idol pe Kosuth exdictatorul țerei unguresci, nici nu le vom secunda în preceptele lor cum bunăoară: „minden ember legyen ember és magyar”, chiar nici atunci, când vorbesc despre estinderea dreptului electoral, care formează un punct în programul nostru al celor dela „Telegraful Român”, pentru că scim și avem convingerea că venind la putere cei din stânga extremă, aceia cari mereu strigă guvernului, că e nepăsătoriu, că nu ne sdrobesce mai curênd, că nu ne pune la respect, că ici colea ne mai lasă câte o umbră de autonomie, ei la moment ar rumpe cu trecutul și ar înscena lucruri, la cari și a ne cugeta ne înfiorăm. Îi lăsăm deci în banii lor, și nici de aceea nu ne supêrăm, că în adresa lor mulțumesc Maiestății Sale pentru rêsponsurile date la Cluș, — deși noi nu am cetit în acele rêsponsuri, că românii ar fi încercat sê detroneze casa domnitoare, nici nu am cetit, că românii ar fi oameni periculoși sta-

tului, ci am cetit, că cu rară bunăvoință ne dă pârîntescul sfat sê ne consolidăm și se cultivăm limba noastră și se trăim în frățietate cu toți cetățenii, ceea ce noi o și facem și dacă e vorba, alții sunt cari dau cu petri după noi, când noi stăm cu pânea în mână. Aceste eram datori sê le accentuăm, ca sê se scie, că noi românii nu avem nici în clin nici în mănecă nimica comun cu cei din stânga extremă, nu dorim o Ungarie liberă și ruptă din brațele monarchiei, căci în acel cas, bine nu ne așteaptă și nu ne poate aștepta, dar dorim o Ungarie în care toate naționalitățile sê aibă drepturile garantate prin legi, Ungarie, unde cei ce au rola conducătoare, sê nu se uite peste umêr la ceilalți cetățeni fără cari Ungaria nici că se poate închipui ca stat mare și puternic.

Cu cei din opozițiunea moderată e la loc sê stăm mai mult de vorbă, deși contele Apponyi în călătoriile sale prin Bănat sê ferea sê se întêlnească cu românii, ca cu o lepră, ca nu cumva sê i se pună în contul seu că cochetează cu românii și voesce a forma opoziție cu românii, și alte fantasmagorii nebunesci, cari le-ar fi aflat și inventat neobosiții nostri persecutători. Sê mai temê omul poate sê nu-l ajungă și pe el soartea domnului Ludovic Mocsáry, și de aceia noi nici că-i imputăm mult, dacă nu a făcut causă comună cu noi — ca om politic, poate nici nu potê sê facă almintrea.

Contele Apponyi, cu o seriositate obiectivă ia în revistă cele ce s'au lucrat și ce nu s'au lucrat de legislațiunile anterioare, el cere ca finanțele țerei sê se îmbunătățească și accentuază cu deosebire, că aceasta este posibil, numai voință firmă sê aibă guvernul, se prezenteze un buget corect și peste el sê nu treacă, ear îmbunătățirile se le facă acolo unde cer interesele țerei de așa, ca sê ia în considerare totdeodată și poterile de cari dispune țeara. Contribuenții de dare deja au ajuns acolo, unde trebuie sê strige „non posumus”, — și aceasta guvernul e bine sê o scie, și e bine se o scie și Maj. Sa, ca astfel sê țină în coardă pe acel guvern, care trece peste toate granițele posibilităților, pe care nu-l doare dacă unui cetățean i sê vinde moșia și remâne proletariu, celuilalt vara, de sê ia laptele din gura copiilor, la altul țundra și straiul de trebuie sê degere în mijlocul ernei și earăși la alții perina de sub cap, ca sê ținem domnii cei mulți, sê facem palaturi în Budapesta, teatru și opere — unde sê plătesc mii, ca sê joace și sê se desfăteze cei ce nu sciu ce e lipsa și miseria și cei ce nu au vêdut pe țêran în colibă, nici vara la lucru asudând și muncind din greu.

În punctul acesta ne am putê uni cu contele Apponyi dar ne temem, că venind vr'o dată Dsa la putere sê nu facă ca și alții, cari au bucinat în lume, că vor ameliora starea țerei, făr ca pentru noi se fi rezultat ceva îmbucurătoriu.

Revista politică.

Starea parlamentului austriac, în urma neînțelegerilor celor multe produse cu interpelațiunea cehilor, a ajuns la o adevêrată crisă, după cum se exprimă jurnalele din Austria. Gravaminele cehilor specificate în'tun memorand alăturat la interpelațiune au ajuns și înaintea tronului. Audiențele obținute de unii dintre reprezentanții lor la monarchul și părerea încâtva favorabilă a aceluia despre pretenșiunile lor pe de o parte, ear pe de alta decisiunile aproape a tuturor conferințelor ce se țin una după alta în această afacere, împintenează mereu pe cehi și le dă ansă de a spera rezultatul dorit la interpelațiune. Astfel „Narodny Listy”, organul clubului cehic, în urma unei sciri primite din Viena dice între altele, că guvernul și majoritatea caută cu tot dinadisul o cale spre împăciuire. Contele Taaffe însuși, în un consiliu de ministri, convocat anume pentru această cestiune, a recunoscut de drepte și a spriginit cererile cehilor, și a decis chiar a li se face concesioni, nu însă în toate punctele înșirate în memorandul înaintat Reichsratului. În tot casul dl Gautsch, care până acum încă e neînduplecat în decisiunile sale, va trebui în cele din urmă sê sacrifice mult din decretul seu, care a produs atâta sânge rêu în inimile poporului cehic.

Earăși un incident asemenea celui dela granița francesă, s'a întêplat în timpul din urmă, la frontiera ruso-germană. Un posesor din satul Adonischen, aședat tocmai lângă granița ostică a Prusiei a fost pușcat de un soldat rus, care se afla de pază la graniță. Indată ce s'a anunțat aceasta, Germania a și ordonat unei comisiuni, ca se meargă și se cerceteze starea lucrului. „Neue freie Presse” după ce face cunoscut, că casuri analoge s'au mai întêplat multe în timpurile din urmă, observă că: episoadele dela granițe au avut până acum numai un interes istoric, casul dela Adonischen poate însă se aibă o însemnătate actuală.

Speranțele Rusiei, în ce privesce realizarea planurilor sale în Bulgaria au scădut mult în timpul din urmă. Resultatul atât de favorabil pentru guvern, al alegerilor pentru sobranie și îmbărbătările ce i se fac poporului bulgar din mai multe părți,

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istoria.

(Urmare).

342. **Veneția de jos.** P. Ionaș Comănici.
343. **Parău** și fil. **Șarkani.** P. Iacob Buta, au adus protocolu circularelor și s'au aflat dela 1785, pe 1786 una, pe 1788 două porunci într'ênsul, de botez nimica; pentru aceea 20 zile i sau pus.
344. **Fântâna rece** și fil. **Hogiz și Ungra.** P. Stan Buta.
NB. S'au aflat împotrivoriu poruncilor; pentru aceea s'au rënduit prin o cătană și un preot la Făgăraș pe mâne sê fie adus.
345. **Bogata** și fil. **Dobea, Merchias.** P. Toader Boian, cel circularilor cu sfêșitul Iulie 1785 pârăsit, ear de botezați nimic, i s'a pus 20 zile sê le gătească.
346. **Mathesfălău** și fil. **Racoș de jos și Sombor.** P. Bucur Șerban. Cel de circulare cu sfêșitul Octomvrie 1785 pârăsit, de botez nimic, 20 zile sê le direagă.

347. **Chiralhalma.** P. Ioan Popovici, au adus de circulare, care de nimica, mai ales ca dela 1783 în luna lui Genuar l'au pârăsit și mai n'au mai scris, pentru care întrebându-l fostau în visitația trecută aicea de față și pentru ce n'au făcut, sau că au fost, dară n'au putut urma, eac' așa de una și alta. Eară cel de botezați iproci nu-i bun. Pentru aceea 20 de zile i s'au pus.

Eodem dato s'au isprăvit cercetarea protocoalelor la Perșani și la toți cei ce n'au avut protocoalele lor, după cum sê cuvine, li s'au spus, ca până la 20 de zile sê le gătească, că altmîntrelea după relația protopolului locului ceea ce nu va urma, vor fi aduși la Sibiu și acolo vor fi siliți ale isprăvi.

Și s'au dat învățatură, cum trebuie sê scrie protocoalele după formulariu și cum sê facă extract dintr'ênsul se dea la Înaltul oficiol pentru cei botezați, cununați, rêposați, iproci, și al li s'au dat învățatură și în adins li s'au poruncit, ca atât datoria sa preoțească s'o păzească și slujbele lui Dumnezeu sê le îplinească, cât și pe oamenii lor mai ales în vremea de acum sê-i sfătuiască și sê-i îndemne spre împlinirea poruncilor slăvitei table spre însuși a lor bine și folos, cât și ei preoții în-

tru toate pildă și oglindă sê fie spre împlinirea acestora. Și așa încheindu-se protocolu ne-am iscălit.
Gedeon Nichitici m. p.

Bucur Florea m. p.,
protopop.

Steph. P. Făgărași, Hannus Făgărașie.
Făgăraș, civ. cis alutani supr. jud. trium ep. a ord. comunis.
societ.
Apoi: I. Predetict m. p.

Continuăția cercetării protocoalele preoților din protopopiatul Făgărașului, la Făgăraș 1788, Iunie 16.

348. **Făgăraș.** Protopop Bucur Popovici și popa George Petrașco, au adus amêndouê protocoalele și s'au aflat bune.

349. **Bethlehem și Dridiv.** P. Ioan Bêrsan și celalalt eară Ioan Bêrsan, au adus protocoalele circularilor și dela a. 1785 nu s'au aflat nimica împrotocăluit; asemenea și cel de formulariu au adus și nu s'au aflat după formulariu; pentru aceea, i s'au pus 20 de zile, sê le direagă, că altmîntrelea va fi adus la Sibiu și acolo le va direge.

350. **Galați** și fil. **Felmer.** P. Ioan Popovici, au adus protocolu circularilor,

au pus-o pe gânduri, așa, că pentru un moment cel puțin, se pare chiar, că ea ar fi renunțat la ori ce agitațiuni în Bulgaria. Aceasta se poate deduce mai mult din purtarea ei în timpul din urmă față de emigrații bulgari, cărora le-a detras mult din ocrotala ce le-a oferit-o la început. Astfel în România după cum se anunță jurnalului „Neue freie Presse“ plenipotențiarul rusesc de acolo, a încetat de a mai oferi ori ce sprigin în bani emigranților bulgari.

Turcia însăși, după cum se anunță, ar fi hotărâtă definitiv, a rupe negocierile cu Rusia, și a nu lua nici o inițiativă în cestiunea bulgară. Aceasta o face din împrejurarea, că ea nu se poate uni nici la un cas cu pretenziunile Rusiei, ca adevă, sultanul se constrângă pe prințul Ferdinand a părăsi Bulgaria, și se declare totdeodată alegerile pentru noua sobranie de nevalabile.

O altă scire din Sofia anunță, că în Kutlowitza s'a ținut în zilele din urmă un mare meeting, la care a participat 40 de cetățeni din împrejurime. O rezoluțiune s'a luat aci, prin care adunarea condamnă pe agitatorii dela 9 Octobrie și exprimă deplină încredere față de principele și regentă, și cere scrierea pentru o alegere nouă. Rezoluțiunea s'a făcut cunoscută îndată pe cale telegrafică ministrului de esterne.

Tot în timpul acesta prințul Ferdinand a scris ucazul pentru convocarea sobraniei, care se va întruni în 27 Octobrie st. n. Ministrul de interne a trimis mai apoi un circular la prefecturi, cari vor avea să încunoscințeze la timpul seu pe deputați. Alegerile restante a lor 51 deputați, nu se vor efectui, decât numai după verificarea alegerilor făcute deja prin sobranie, deoarece se crede, că unele din ele vor fi încă cassate.

Turburările în poporațiunea din Londra se continuă mereu, luând un caracter din ce în ce mai revoltător. Acum mai în urmă, ca la trei mii de indiviși, fără nici o ocupațiune, adunați în Hydepark au decis ca se trimeată o deputațiune la ministrul de interne. Mulțimea neliniscită a însoțit deputațiunea până la Piccadilly unde a fost îmbrăsciată de cătră poliție. Trei din membrii acelei deputațiuni au aflat mai în urmă intrare la ministrul de interne, unde a avut loc o convorbire secretă.

Mr. Gladstone a ținut în zilelele din urmă o vorbire lungă, în hala Albert din Nottingham, din incidentul conferinței anuale a partidei liberale, care a avut de obiect exclusiv numai cestiunea irlandeză. El a afirmat, că răsolvarea cestiunii nu trebuie de loc trăgănată. Dacă va mai dura încă mult actuala politică a regimului, Irlanda de sigur se va demoralisa total politicesc și mai în urmă răsolvarea cestiunii va fi chiar imposibilă. Legile nouă prescise irlandezilor, nu sunt îndreptate în contra trădării, ci în contra dreptului de a forma reuniuni și adunări, precum și în contra libertății de presă. Intreaga ținută de present a guvernului se poate cualifica de greșită. Numai politica Home-Rule declară bătrânul conducător al liberalilor la finea espunerii sale, care a durat două oare, va răsolve cestiunea irlandeză, ceea-ce nu se va pute însă, decât numai după o radicală străformare a parlamentului. În a doua vorbire urmată în ziua următoare el a schițat programa partidei liberale, cu care ocaziune la finea vorbirii sale, a

făcut apel la întreg poporul irlandez ca să se rețină dela ori ce crime și turburări.

Mulțămită publică.

Subscrisul comitet aduce prin aceasta cea mai profundă mulțămită Onorațiilor Domni: Zacharia Boiu ases. cons., Dr. Ioan Crișian, profesor seminarial, Nicolau Putnok, profesor la gimnasiul de stat regesc din Sibiiu, Ioan Popovici, învățător la scoala elementară de fete a reuniunii femeilor române din Sibiiu, și Constantin Dimian preot gr. or. din Brețcu pentru cărțile donate pe seama bibliotecii scoalei de fete elem. a reuniunii femeilor române din Sibiiu, și pentru ofrandele făcute în favorul acestei reuniuni: Onoratului Domn Atanasiu Cimponeriu, avocat în Sibiiu, care au donat 4 fl., Onorat. Domn Meletiu Dregheciu, protopop gr. or. în Timișoara, care au donat 1 fl., total 5 floreni v. a. Sibiiu, în 20 Octobrie, 1887.

Dr. Octavian Russu, secretar. Maria Cosma, președintă.

Varietăți.

* (Himen.) Dl Samuil Roșu, învățătoriu la scoala capitală gr. or. română din Sas-Sebeș și a încredințat de soție pe d-șoara Elisabeta Joandrea, învățătoare tot la aceeași scoală, fiica invet. Toma Joandrea din Sibiiu.

* (O deputațiune mohamedană.) În 17 n. Octobrie, Mai. Sa primi în audiență deputațiunea celor 28,000 mohamedani din cercul Bosniei Bihacs. Această deputațiune exprimă cea mai adencă mulțămită monarchului pentru spriginul oferit la deschiderea noiei scoale mohamedane. Foarte amical Maiestatea Sa le respunde: „Me bucur, că ați venit aici. Nu cunosc deosebire între confesiuni. Fie care poate rămâne credincios religiunii sale, înainte legii toți sunt egali. Foarte mult mă bucură pe mine impregiurarea, că voi sunteți mulțămiți sub guvernul Meu Vă veți bucura totdeuna de protecția Mea.“

* (Necrolog.) Anna Șandor născută Oltean în numele seu și a copiilor Alecsandrina măritată Moga, Letiția, Virgil, Aurelia și Valeriu, a ginerelui Teodor Moga, precum și a celorlalte rudeni, amici și cunoscuți anunță cu inima frântă de durere cumcă scumpul soț, tată, și socru Nicolau Șandor de Vist locotenente c. r. în retragere, posessor, membru ordinar al asociațiunii transilvane pentru literatură și cultura poporului român, după un morb îndelungat, și după o viață plină de activitate în anul 71 al vieții și al 25-lea al căsătoriei sale, în 19 Octobrie 1887 seara la 6 oare a încetat din viață. Rămășițele pământesci se vor aședa în cimitirul din loc în 21 Octobrie după ameași la 3 oare.

* (Necrolog.) Maria Șuluț născ. Turcu, ca soția, Dionisiu St. Șuluț, și Iosif St. Șuluț, jude de tribunal în pensiune, în numele lor și a rudeniilor de ambe părți, cu inima tristată anunță, cumcă neuitatul soț, și resp. frate Ioan St. Șuluț de Cărpiniș oficial la trib. reg. în Cluș după un morb îndelungat, în etate de 52 ani, în 22 l. c. a încetat a vețui.

Înmormentarea după rital gr. c. se va întempla în 24 l. c. la 3 oare p. m. din locuința sa, strada Linczeg Nr. 5.

Fie-i țarina ușoară și memoria binecuvântată!

* Adunarea comisiunei economice a comitatului Sibiiului se va ține Joi la 3 oare d. m., în sala cea mică a comitatului.

* (Congresul higienic.) Vineri în 9 Oct. v. presiul comisiunei organizatoare al congresului higienic din Viena, însoțit de mai multe erudite și ilustre persoane, a fost primit de Maiestatea Sa în audiență. În numele congresului această deputațiune mulțămesc monarchului pentru marea bunăvoință, ce o a arătat față de congres, promovând în un deosebit mod interesele aceluia — De asemenea deputațiunea se presentă și la ministrul președinte Taaffe și i mulțămesc pentru energica sprijinire a congresului.

* (Tractatul comercial între Germania și Italia.) Guvernul german a cerut dela legislativa țării autorisare a prelungi pertractările spre încheerea unui tractat comercial încă pe 6 luni, până în 30 Iuniu 1888.

* (Fundațiunea clerului romano-catolic din Transilvania.) Clerul romano-catolic din Transilvania dispune de o fundațiune aproape de șase milioane, o avere, cu care întrece această biserică cu desevărsire pe toate bisericile celorlalte confesiuni. Din interesele acestui mare capital se susțin toate scoalele medii romano-catolice din Ardeal, se impart salare la preste 200 profesori, se dau stipendii la mai bine ca la 300 studenți dela gimnasiu și universități, se ajută mai multe biserici și tot din interesele acestui fond se dau și o mulțime de pensiuni.

În scurt biserica romano-catolică cu averea ei implinesce o mulțime de neajunsuri, și cu toate acestea căpeteniile acestei biserici se plâng, că nu le ajung banii.

Oare ce se dicem noi, a căror biserică în această privință nici nu se poate asemăna.

* (Emigrare.) Din an în an se observă, că numărul celor ce emigrează din monarchia noastră crește în un mod îngrijitor. Causa acestei emigrațiuni ușor se poate înțelege și numai are nici o lipsă de coment. În „Neue Fr. Presse“ cetim, că în anul acesta numărul celor ce au emigrat, din Austria în America, și în deosebi în New-York, se urcă la 19, 994. Dintre acestia 4222 sunt din Boemia, cari lipsiți de ori ce mijloc de traiu, au luat lumea în cap, ca să-și caute ecsistența acolo, unde pot. Pe când în anul 1885 au trecut prin portul de Baltimore numai 620 emigratori din monarchia noastră; în anul 1886 numărul celor ce au trecut prin acel port se urcă la 3009 persoane.

* (Impăratul Braziliei ca om literar.) Dilele trecute se presentă împăratului Dom-Pedro al Braziliei, ce se află de cât-va timp în Paris, editorul unei reviste literare cu rugămintea de a contribui regulat cu scrieri asupra Braziliei.

Impăratul primi, promițend a fi silitor, și întrebă dacă îi va fi permis a trimete pe cale telegrafică articolele întârziate. Aceasta fiindu acordat, împăratul se informă de onorariul usual. Editorul îi spuse. Dom-Pedro se declară mulțumit și adaogă: „a-și scrie cu plăcere gratuit pentru revista d-tale, dar banii cei câștig pentru scrieri nu sunt ai mei. De la începutul activității mele literare am destinat câștigurile penei unui asil de orfani din capitala mea.“

care dela 1. Maiu 1786 nu s'au aflat nimica înprotocaluit, și cel de botezați s'au aflat de nimic bun. Pentru aceea 20 zile i s'au pus.

351. **Șona** și fil. **Halmaci** și **Cobor**. P. Ioan Șolea și popa Mihail Raita, au adus circular iproc., care asemenea dela 1785 luna lui Octomvrie nimic nu continesce; așiderea cel de botezați au adus; eară pentru cel de sus s'au pus 20 de zile să-l direagă.

352. **Cohalm** și fil. **Homrod**. P. Ioan Popovici, au adus cel de circulare bun, eară cel de botezați fiind numai de 2 luni el aședat acolo, au dat să-l scrie și este nădejde că se va găti.

353. **Olah-Ticus** și fil. **Sas-Ticus**. P. George Foarkas, au adus cel de circulare, și dela 1784 nimic s'au aflat, ear cel de botezați chiar de nimic fiind numai pe o coală de hârtie oareși ceva scris 20 zile i s'au pus să le direagă.

354. **Dăișoara** s'au **Logodar** cu filiarile sale. P. George Foarkas și Stan Miha-ilă, au adus amēndouē, dar nici

unul bun, și i s'au pus 20 zile să le gătească.

355. **Valendorf** cu filialurile sale. P. Nicodin Popovici și Samuil Popovici, au adus amēndouē și nu-s bune, asemenea 20 zile i s'au pus.

356. **Alsó-Szombatfalva**, P. Stânla Cârge, au adus cel de circulare și s'au aflat asemenea părăsit dela 1785; ear de botezați nimica; pentru aceea vadea numită i s'au pus.

357. **Luta**. P. Ioan Răduț, au adus cel de circulare și s'au aflat părăsit dela 1783; ear de botezați asemenea n'au avut nimic. Asemenea vadea i s'au pus.

358. **Breaza**. P. Moisa Labo, n'au venit, ear astăzi la 19 a venit la Avrig și ne avēnd protocolul nimica la 1780 s'au canonit deloc cu 100 metanii și vadea de 20 zile i s'au pus, ca să gătească; ear de botezați n'are.

359. **Iari**. P. Ioan Bucur, n'au venit. Nevind acesta nici acolo nici aicea la Avrig, s'au hotărât ca să fie canonit cu arest de 3 zile la pâne și apă la protopopu locului; eară de n'ar urma după porunca proto-

popului, atuncia D. fibirău are comișie să-l stringă la aceasta, și după aceea pentru protocoale ca și cu alți să se urmeze.

560. **Voivodenii mari**. P. Ioan Bica. Protocolul de comisie au părăsit cu sfârșitul Octomvrie 1785, ear cel de botezați nu după formulari, și vadea i s'au pus.

561. **Felső-Szombatfalva**. P. Mateiu Petru și Mateiu Cojocariu și Mateiu Ciuta și Mateiu Vlăda.

Cel de comisii s'au aflat părăsit cu începutul Septemvrie 1785, ear cel de botezați nimic. Vadea numită i s'au pus.

562. **Dragoș**. P. Ioan Stroia, cu Novembrie 1785 părăsesce protocolul cel de comisie, ear cel de botezați nimic.

563. **Felső-Vistea**. P. Adam Vâlca și Moise Vertoși.

Cel de comisie cu Novembrie 1785 părăsit, ear de botezați nimic, 20 zile i s'au pus.

(Va urma.)

* (Un proces de senzație.) Acum de curând principele Hohenlohe, locotînător în Alsacia-Lotaringia, a moștenit o avere foarte mare în Rusia, în urma morții cumnatului său, principele Sayn-Wittgenstein. Această moștenire principele de Hohenlohe n'o datorează decât faptului, că împăratul Rusiei a casat testamentul lăsat de defunct în favoarea soției sale, o francesă de o origine obscură.

Iată în această privință ceea ce povestesc revista „Chronique judiciaire de Berlin”:

Principele Petre de Sayn Wittgenstein veni acum treizeci de ani dela Petersburg la Viena și la Berlin și fu pretutindeni obiectul admirației pentru frumseța lui.

În toate părțile doamnele mari din societate făceau curte distinsului gentilom, dar el nu găsi de loc în cercul său tovarășa, pe care o căuta. Dela Viena se duse la Paris, unde nu fu mai fericit. Într-o zi făcând o excursiune în Bretania, se opri într'un mic orașel de pe țerm. Acolo, într'o cafenea făcu cunoscință cu o servitoare, de o frumseță extraordinară, fiica unui pescar din partea locului.

Principele rus, oficer de ordonanță al țarului și copilul răsfățat al doamnelor din lumea mare, se înamora într'atât în frumoasa servitoare încât îi ceru mâna. De prisos a spune că ea i-a fost acordată.

Dar familia principelui, fiind scutească numele său de o asemenea umilință, interveni pentru a împede căsătoria proiectată. Țarul declarând că refuză oficerului său de ordonanță autorizarea de a se căsători, tinerul principe răspunse prin demisiune. El se căsători cu fiica pescarului și nu mai părăsi Bretania.

Nici un copil nenăscându-se din această căsătorie, principele lăsa prin testament moștenitoare pe averea sa, pe veduva lui.

Averea principelui se ridică la mai multe milioane de ruble și consistă, în cea mai mare parte, în proprietăți fonciare situate în Rusia.

Familia, adevărat principele de Hohenlohe, care a luat de soție pe unica soră a defunctului, atacă testamentul și declară căsătoria nulă, deoarece ea a fost făcută fără autorizarea țarului.

Împăratul Alexandru III a aprobat acest mod de vedere și a casat dispozițiile testamentului privitoare la proprietățile situate în imperiul rus.

Pentru castelul din Bretania și averea mobilă aflată în Franța, testamentul în favoarea veduvei rămâne natural în vigoare. Veduva însă refuză de a se recunoaște hotărârea țarului și și propune de a revendica prin justiție drepturile sale contra principelui de Hohenlohe.

Acest proces, care se va judeca în Rusia va fi foarte curios, nu numai din cauza obiectului său important, dar mai cu seamă din cauza înalțelor personaje, cari vor interveni.

* (Vaticanul profanat.) Nepoata actualului Papă, contesa de Pecci însoțită de logodnicul ei, în zilele trecute a fost oaspe unchiului său. Fidanțații, fiind lăsați pe un moment singuri, au folosit absența lui Leo XIII, sărutându-se de mai multe ori. Întempleră a voit însă, ca să fie surprinși de Papa. Nepoata rușinată de acest fapt sărută mâna unchiului ei, rugându-l, ca s'o erte de greșala comisă în sfântul locaș.

Marele pontifice, netezindu-o pe frunte cu mâna i-a dis: În lume nu există nici un locaș, care să fie așa de sfânt încât să nu poată fi numai mărit în sfințenie, prin amorul tiner și cast al logodnicilor.

Folosul excursiunilor pentru elevi și aplicarea excursiunilor în Germania. *)

Însemnătatea excursiunilor pentru cultura generală nu e trasă de nimenea la îndoială, deși până astăzi e puțin practică mai ales la noi. Un articol de fond al acestui diariu, a fost consacrat modulului de a întrebuița feriele de vară de învățătorii noștri.

A avut sau nu influință cuvintele adresate învățătorilor noștri nu pot se ști, voiesc însă, ca schînteii aprinse atunci, să-i dau și eu puțin material de consumat, ca să nu se peardă în vîșduh, ci să devină o flacără puternică, care să încălzească și să contribuie la luminarea poporului nostru.

Aceasta nu s'ar putea mai bine decât comunicând cetitorului, ceea ce face școala germană în acest respect, ca astfel luând indemn de aci, să folosim și noi după împrejurările noastre acest mijloc educativ și cultural.

Nu voiesc să vorbesc despre predilecțiunea poporului german de a călători, pentru că aceasta a devenit o condiție sine qua non a modulului de viață, îndată ce natura își deschide comorile sale.

Școala germană scie să eshaureze toate mijloacele educative cu zel demn de imitat, așa în cât dacă aceasta

*) Credem a face un serviciu oare-care instrucțiunii din școlile noastre prin publicarea acestui tractat, deși nu e chiar actual. Red.

numai în parte s'ar face la noi, am putea vedea cu ochii progresul poporului nostru.

Pentru astădată să ne ocupăm cu excursiunile aranjate în școlile germane.

Lucrul de căpetenie este, ca să scim ce să intenționează a ajunge prin atari excursiuni, ce folose rezultă din ele pentru educațiunea tinerimei și în ce raport stau cu pedagogia științifică. Scopurile principale a acestor excursiuni se pot mai bine determina, dacă ne vom folosi de terminii usitați: „cultura minții” și „cultura inimii”, pentru ca să nu ne depărtăm de terminologia cunoscută.

Este evident, că mai întâiu trebuie să ne dăm seamă de avantajele ce rezultă din excursiuni pentru bogătatea culturii minții, ca apoi de aci să trecem la cealaltă parte a culturii spirituale.

O astfel de excursiune îmbogățește capitalul spiritual al elevilor, prin tot ceea ce oferă lumea din afară sensurilor. Aceasta ne prezintă parte obiecte din natură, parte lucrări tehnice omenești. Natura cu bogatele sale comori, ni se prezintă în diferite locuri în diferite forme. Este știut, că nu în tot locul cresc aceleași plante, se află aceleași minerale, ci acestea diferesc unele de altele după pozițiunea locului.

Prin excursiuni ajunge elevul să cunoască prin intuițiune proprie, ceea ce a învățat în mod abstract. O lămurire și clarificare a ideilor este totdeauna rezultatul unor astfel de excursiuni. Luând obiectele de învățămînt în considerare, apoi putem dice, că prin astfel de excursiuni se înăvățesc cunoscințele din botanică, zoologie, mineralogie. Nu mai puțin se pot face elevilor cunoscute și fenomenele naturii, precum e: căldura, ploaia, tresnetul, orientarea după soare etc. Prin toate acestea, se dă un nutreț bogat spiritual, îl face pe acesta să dobîndească interes de tot ceea ce se petrece în jurul său. Spiritul elevului nu se mulțamește însă numai a privi natura cu tot ce ne oferă, ci se întreabă și după cauza fenomenelor naturii și prin aceasta ajunge a afla legile dela cari atîrnă schimbările în natură.

De ce folos mare este o astfel de lucrare spirituală, poate să o aprețieze numai acela, care a fost pus în poziție de a observa efectele, ce urmează unei astfel de excursiuni.

Dar nu numai pentru științele naturale au excursiunile o importanță foarte mare, ci chiar și pentru istorie. În cursul călătorii întimpină omul monumente, de cari sunt legate anumite evenimente istorice. Prin acestea se resuscită în mintea elevilor, tot ceea ce este cunoscut din acest obiect, seriile de idei se repeșesc și prin aceasta ajung la o claritate mai mare a ideilor. În drum întălnesc omul câmpuri pe cari sau întemplat bătăi momentane, și elevii prin intuițiune proprie se conving despre pozițiunea locului, și pot fi aduși prin o conducere înțeleaptă, ca ei înșiși să facă combinațiuni de ofensivă și defensivă.

Să considerăm acuma geografia, ca un obiect, care așa dîcînd formează o punte de trecere, dela științele naturale, la cele istorice. Tot ceea ce formează obiectul geografiei se poate lua în considerare în atari excursiuni: locuitorii și ocupațiunea lor, riuri, revărsături de rîu, dealuri, cetăți, climă etc.

Puși băieții în poziție de a se exprima asupra tuturor acestor puncte geografice, li se clarifica noțiunile din școală, ba chiar se adaugă noaună cunoscințe la cele avute.

Am amintit mai sus, că lumea din afară oferă și lucrări tehnice spre privire, precum edificii pompoase, biserici cu pictură și arhitectură antică etc.

În atari localități vechi, băieții au să afe deosebirea între arta de atunci și arta de acuma. Prin aceasta li se desvoaltă facultatea de a judeca și combina, se ajută așa numitei culturi formale.

Dacă un atare edificiu reprezintă un op de artă să desvoaltă în elev simțul estetic.

E drept, că noi nu avem fericirea, ca alte popoare culte de a ne indulci la privirea operelor de artă, avem însă cu toate acestea localități unde ar putea fi mulțmit și simțul estetic mai cu samă dacă am lua în considerare și industria de casă a femeii române: Aci voiesc a adauge, că în atari călătorii are și trebuie să se reflecteze la obiceiuri, datini, porturi, credințe din diferite ținuturi, chiar și la unele și altele provincialisme.

Chiar și numai din acestea indigitări se poate vedea, ce material bogat se oferă învățătorului cu cunoscințe și tact pedagogic, care prelucrat cu destulă pricepere poate să fie de influință cea mai binefăcătoare pentru tinerimea noastră. La cele amintite aci se pot încă multe alte lucruri adauge, ce pot fi vădute.

Avînd în vedere cele atinse mai sus, putem să concludem: că foloasele ce rezultă din o excursiune cu elevi pentru cultura minții, sunt de neprețuit, și numai un om nepricept ar putea să o deneghe aceasta.

Să trecem acum la o a doua parte a culturii spirituale la „cultura inimii.”

Dacă mi-a succes puțin a orienta pe cetitor în efectele binefăcătoare a excursiunilor pentru cultivarea elevilor trebuie să recunosc, că prin aceasta am indicat numai o parte din ele, rămînînd partea cea mai însemnată și mai momentoasă neatinsă.

Aceasta parte este în ce privește cultura inimii, carea ridică valoarea omului chiar și dacă e lipsit de cultura minții. Dacă cultura inimii nu ar putea să tragă nici un folos din astfel de călătorii, atunci pedagogia nici nu ar stăru pentru

acest mijloc de instrucțiune, căci prin aceasta nu s'ar avea în privire scopul educațiunii, caracterul religios moral. Și tocmai aci zace punctul de gravitațiune a acestui mijloc de instrucțiune.

Fără de a intra în alte amănunte psihologice, ne mărginim a accentua, că ceea ce limbajul comun înțelege sub cultura inimii, e exprimat în psihologie sub numele de sentimente și nisuițe cu toate nuanțele lor. Să înțelege, că limbajul vulgar sub cultura inimii înțelege numai partea bună a fenomenelor spirituale mai susamintite, pe când partea cealaltă este eschisă. Pentru pedagog însă este de mare însemnată a cunoaște și partea desavantajoasă a culturii inimii, ca cu atît mai consciu să o poată delătura, și să facă loc sîmînței nobile.

Ce se poate face acum în astfel de excursiuni pentru cultivarea sentimentelor și nisuițelor?

În timpul călătorii, învățătorii se află în nemijlocita apropiere a elevilor și, este un soț nedespărțit și în bine și în rău, este așa dîcînd un adevărat părinte povățuitor. Fînd părtaș la tot ceea ce se întemplă cu băieții, le sare întru ajutor atît cu un sfat povățuitor cît și cu fapta; prin aceasta se stabilește un raport reciproc între învățător și elevi cu mult mai intim, ca mai înainte.

Comuniunea de viață și suferințe aduce cu sine dezvoltarea așa numitelor simțeminte simpatice, care sunt începutul buneivoințe și iubirea deapropelui, simburile moralității. Dar nu numai între învățător și elevii săi se stabilește atare rapor, ci chiar și între elevi. Elevii intră în relații mai deaproape și se poate dice, că se pune basă pentru o pretiniă mai adevărată și mai durabilă. Dar' considerînd numai iubirea dintre învățător și elev, de cît folos nu e aceasta pentru întreaga instrucțiune! Ea este condițiunea primă, dela care atîrnă o supunere necondiționată a elevilor; ea este sufletul întregii discipline școlare. Unde lipsese aceasta, cu anevic au efectul dorit mijloacele prohibitive și mandative ale disciplinei. Și în școala unde lipsese disciplina, lipsese cea mai esențială recerință a unui învățămînt normal. Cîtă ocaziune însă se dă apoi în o astfel de călătorie, pentru dezvoltarea celorlalte sentimente de dreptate, estetice și chiar și sentimentelor religioase etc. Inima elevului aici e mai deschisă ca în școală pe basa noului raport dintre el și învățător.

Dar nu numai sentimentele, ci mai virtos voința elevilor se întărește și se supune unei probe binefăcătoare pentru întreaga lui viață. El ajunge la cunoscința puterilor sale, prin aceasta se mărește încrederea în sine și o astfel de credință este de cea mai mare însemnată pentru voința omului. Măxime nouă de viață 'și crează elevul, eără maximele câștigate până aci parte se cercetează parte se fortifică prin noul adaus. Elevul se pune în poziție a face binele și a evita rîul de repeșiteori și prin aceasta se formează un fel de constanță în a face și a nu face ceva.

Constanța asta ce e alta decît caracter. Caracterul după psihologie își are basa în voință și e definit de Ziller cu cuvintele: caracterul este decisiunea constantă de a voi sau a nu voi ceva.

Îngrijindu-se învățătorul ca voința elevului să aibă un conținut moral la diferite ocaziuni, ce să ivesc în călătorie, prin aceasta se face cel mai mare serviciu scopului suprem al educațiunii. Învățătorul are aici ocaziunea cea mai bună de a influința direct asupra voinței elevilor și încă cu atît mai virtos, cu cît acestia în exprimarea cugetărilor și sentimentelor lor sunt deschiși și fără de nici o rezervă. Dacă între maximele de viață ce și le-au format, să află și de acelea, care sunt contrari legilor morali, aici se ivesc ocaziunea cea mai bună, de a le delătura și înlocui cu cele morali. El în dragă voie poate plivi și curăți de buruieni stratul cugetărilor, sentimentelor și voinței elevului, pentru-că i se arată în toată golătatea sa.

Astfel cercetînd și întregind caracterul religios moral al elevului, îl pregătesc pentru o viață deamă și face aceea spre ce ținlese educațiunea.

E evident dară, că avînd excursiunile menițiunea se desvoalte sentimentele și se cultive voința elevului, au totodată menițiunea de a contribui la cultura inimii.

Acestea sunt pe scurt avantajele, ce rezultă pentru cultura inimii.

(Va urma.)

Spre îngrijirea dinților sănătoși și atacați se recomandă în mod deosebit preparatele dentale cosmetice renumite și probate încă de mult ale medicului dentist ces. reg. de Curte Dr. I. G. Popp în Viena I, Bognergasse Nr. 2; a cărui apă de gură anatherină, pastă de dinți și pravuri de dinți s'a bucurat totdeauna de cea mai însemnată trecere și de cea mai mare plăcere până în cercurile cele mai largi și cele mai înalte, fiind ele cele mai escelente mijloace pentru curățirea și conservarea dinților, gingeiilor, ceriului gurei; la o întrebuițare regulată dîlnică se prețuesc de cel mai strălucit și admirat prophilectic. Se atrage însă atențiunea, că preparatele veritabile ale med. Popp să fie înzestrate cu marca de deposit, deoarece falsificatele de cele mai multe ori conțin amestecături ruinătoare sănătății.

Loterie.

Sămbătă în 22 Octombrie 1887.

Buda: 2 80 6 39 79

Nr. 689.

[1715] 2-3

CONCURS.

Pentru parochia vacantă de la clasa III Chinceș, cu filia Petrilaca română, protopresbiteratul Târnavei inferioare, se scrie prin aceasta concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

1. Porțiune canonică în mărime de 11 jugere 1284 ° □ arătoriu și fânaș, între cari se cuprind și curtea și grădina parochială.

2. Dela 90 fumuri, câte o Ți de lucru, cu intertenția parochului, și celelalte venit stolari, cari toate la o altă dau un venit anual de 239 33 cr. v. a.

Doritorii de a compete la aceasta parochia, au să-și aștearnă petițiunile instruite conform statutului organic și regulamentului pentru parochii, până la termenul suscitât la subscrisul oficiu.

Cetatea de baltă, 30 Iunie, 1887. În conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al Târnavei inferioare.

Nicolae Todoran, protopresbiter.

Nr. 372.

[1718] 2-3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunilor învățătoresci la scoalele confesionale din comunele mai jos însemnate aparținătoare protopresbiteratului Geoagiului II, se scrie concurs cu termen de 15 zile de la prima publicare în „Telegraful Român,“ și anume:

1. Almașul-mare, cu salariu anual 200 fl. cuartir și lemne.

2. Băcăinț, cu salariu anual 150 fl. victuale în valoare de 50 fl. cuartir și lemne.

3. Ceru-Bacăinței, cu salariu anual 80 fl. victuale în valoare de 20 fl. cuartir și lemne.

4. Cib, cu salariu anual 130 fl. victuale în valoare de 20 fl. cuartir și lemne.

5. Varmaga, cu salariu anual 150 fl. victuale în valoare de 50 fl. cuartir și lemne.

Doritorii de a concura la aceste stațiuni, sunt poftiți a-și așterne suplicile instruite conform legilor în vigoare la acest oficiu protopresbiterat, până la termenul mai sus hotărât.

În conțelegere cu comitetele parochiali. Oficiul protopresbiterat gr. or. al Geoagiului II.

Săcărâmb, 20 Septembrie, 1887.

Sabin Piso, protopresb.

Nr. 315.

[1716] 3-3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei din comuna Loman de clasa a III devenită vacantă, se scrie în sensul notei preavenerate dela 30 Iunie 1887 Nr. 2588 B. de a doua oară concurs cu termen de 30 de zile de la prima publicare, pe lângă următoarele emolumente:

1. Dela 260. titula salariu à 1 fl. de familie fl. 260.—

2. La umblarea cu crucea în ajunul bobotezei dela fie-care familia 30 cr. fl. 78.—

3 Dela boteze, cununii, îngropăciuni tacele regulate dau fl. 99.20

4. Dela alte venit stolare regulate fl. 29.10

Suma fl. 466.39

Doritorii de a ocupa această parochie mărginașă și risipită pe mai multe plaiuri au să-și subștearnă suplicile instruite în mod legal oficiului protopresbiterat subsemnat până la termenul suprastatorit.

Sebeș, în 16 Septembrie, 1887.

Oficiul protopresb. gr. or. al Sebeșului.

Ioan Tipeiu, protopresb.

Nr. 334.

[1717] 2-3

CONCURS.

Devenind stațiunile învățătoresci la scoalele confesionale gr. or. din comunele mai în jos însemnate se scrie pentru întregirea lor concurs cu termen de 14 zile de la prima publicare.

1. Căpâlna, cu salariu anual de 120 fl., cari se vor plăti din cassa alo-dială în rate, patru stângini de lemne

computați cu 20 fl., cortel în edificiul scoalei și lemne pentru foc.

2. Berghin cu leaafă anuală de 150 fl. cortel și lemne pentru foc.

Doritorii de a ocupa numitele stațiuni au a-și așterne petițiunile instruite în sensul legii subsemnatului oficiu protopr. în termenul satorit.

Sebeș, în 29 Septembrie, 1887.

Oficiul protopresb. gr. or. al Sebeșului.

Ioan Tipeiu, protopop.

Advertisement for Dr. Popp's dental products. Title: 'Ori ce dureri de dinți dispar cu totul, prin folosirea celei mai vestite în lume și nefalsificate apă anatherină de gură a Dr. POPP, medic dentist ces. reg. de curte.' Includes details about the products and their benefits.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Iunie 1887.

Table of train schedules for various routes including Budapest-Predeal, Predeal-Budapest, Budapest-Arad-Teiuș, Teiuș-Arad-Budapest, and Copșa mică-Sibiu. Columns include station names and train times.

Nota: Numerele cele grase înseamnă oarele de noapte.